Werkgroepen

Monumenten	L.Lankreijer, Aartseveen 94
Biblio/topografie	M.Achthoven,Fazantenhof 12
Haven en Scheepvaart	H.Grootveld, Fazantenhof 118
Genealogie	H.van Hees, Geutoomserf 23
Recent verleden	H.van Hees, Geutoomserf 23

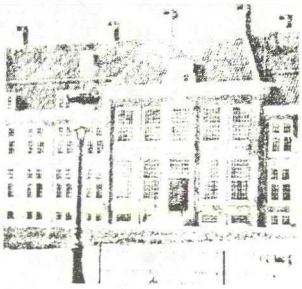

1 Zeist, Broederplein

Monumentenzorg.

Voor de goede orde: ik wil het in dit artikel niet hebben over standbeelden e.d. die ter herinnering aan een bepaalde gebeurtenis worden opgericht en óók monumenten heten.
Nee, in dit geval gaat het om 'bouwwerken,etc. van meer dan 50 jaar oud en van algemeen belang wegens hun schoonheid, betekenis voor de wetenschap en hun volkskundige waarde', want zo worden monumenten in de wet omschreven.

De huidige *Monumentenwet* dateert pas van 1961, maar was niet de eerste aktiviteit van het Rijk ten aanzien van monumenten: al in 1875 wordt ene Victor de Stuers belast met de zorg voor oude gebouwen.
In 1903 wordt er een rijkskommissie ingesteld om monumenten, die heel belangrijk waren in verband met de geschiedenis of de bouwkunde, te beschrijven. In 1918 wordt het Rijksbureau

voor de Monumentenzorg opgericht.
Vanaf 1946 is dit in Zeist gevestigd, Broederplein no. 41.
Al deze aktiviteiten van het Rijk waren en zijn erop gericht:
-*sloop en verminking van monumenten te voorkomen;*
-*monumenten en oude stad-of dorpskernen te behouden;*
-*steun te geven aan verenigingen, die op dat gebied werkzaam zijn;*
-*subsidie te geven aan eigenaren van monumentenpanden ten behoeve van herstel;*
-*monumenten te beschrijven en er documentatie van aan te leggen.*

Onderhoudsplicht is niet in de wet vastgelegd; wie een monumentenpand heeft kan in feite rustig het dak laten lekken en de muren laten verzakken, totdat uiteindelijk het hele zaakje op instorten staat. Om dit soort rampen enigszins te bestrijden is in 1973 de *Stichting Monumentenwacht* opgericht. Het doel ervan is verval van monumenten te voorkomen.

Hoe zit het nu wat Eemnes betreft?
Ten eerste is Eemnes een beschermd dorpsgezicht (dit kan zelfs bomen en sloten omvatten). Dat heeft tot gevolg, dat een bouwvergunning alleen mogelijk is, als 'de karakteristiek van het beschermde gebied behouden blijft'. Er mag dus wel van alles gebouwd worden en niet per sé in oude stijl, mits het resultaat in harmonie is met de omgeving.
Woonhuizen staan apart op een monumentenlijst als 'beeldbepalend' of 'beschermd monument'. Hiervoor zijn de voorschriften veel strenger. Verbouwing of restauratie moet gebeuren onder toezicht van monumentenzorg, maar kan wel d.m.v. subsidie tot 50% worden vergoed.

In Eemnes staan er in totaal 41 panden op de monumentenlijst, gelegen aan de Wakkerendijk,

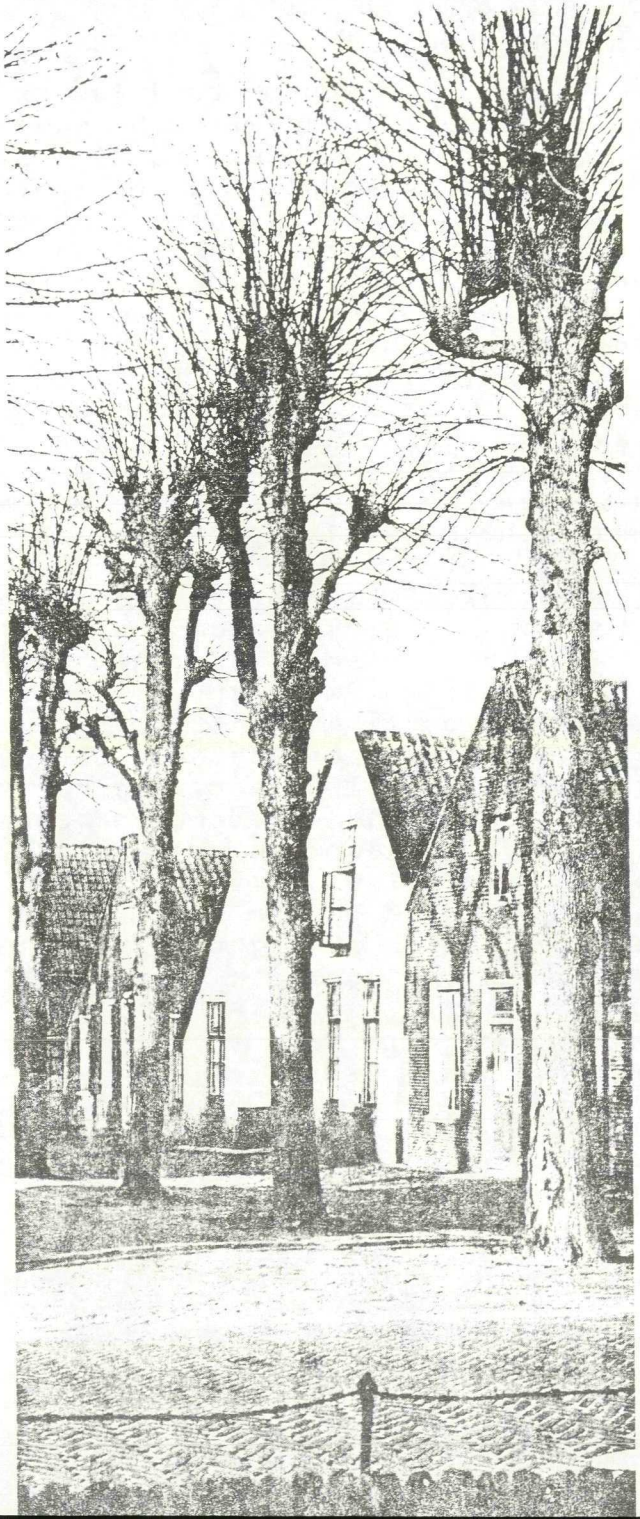

Kerkstraat
Eemnes

HKE-69

Kerkstraat en Meentweg.

Voor dat een huis op de Monumentenlijst terecht komt, wordt de volgende procedure gevolgd.
'De rijksdienst voor monumentenzorg plaatst een pand op de zgn. ontwerplijst. Deze ontwerplijst gaat naar gedeputeerde staten en het gemeentebestuur, die er wijzigingen in aan kunnen brengen. Bovendien krijgt de eigenaar bericht, dat zijn huis op de ontwerplijst is geplaatst. Hij kan dan bezwaar aantekenen bij het ministerie van C.R.M. Maximaal 2 jaar blijft een huis op de ontwerplijst staan;, maar zelfs na definitieve plaatsing kunnen belanghebbenden nog beroep aantekenen bij de Kroon.
Voor het afvoeren van een pand van de monumentenlijst moet een dergelijke procedure worden gevolgd.'
Ondanks al deze haken en ogen staan er vanaf 1969 (pas toen was de eerste registratie krachtens de wet van 1961 helemaal af) ruim 40.000 panden officiëel als monument geregistreerd, de meeste gebouwd voor 1850.
De laatste tijd gaat de aandacht ook uit naar gebouwen van de laatste 100 jaar, die karakteristiek zijn voor hun tijd of voor een bepaald stadsdeel, zoals b.v. gebouwen van Berlage, maar ook bepaalde arbeiderswoningen, etc.
En al zijn in Eemnes de panden van voor 1850 goed vertegenwoordigd, het lijkt me toch een tendens om de ogen goed open te houden

Livia Lankreijer.
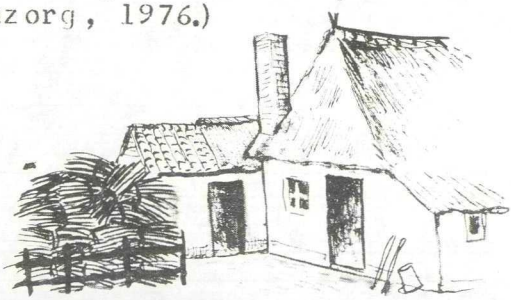
(gegevens o.a. ontleend aan de brochure 'Beschermde monumenten en de Rijksdienst voor monumentenzorg' van de Rijksdienst voor monumentenzorg, 1976.)